כו:

לו במו מות אגן של כג: דרב יהושע, ג) [ברכות כג: סנהדרין מו: מח. מנחות לד:], ד) [סנהדרין מח.],

ב) וב"מ מו מ"שו ו) וכב

נוכפס גוס בננוי יהומ ש גרס אמאין, ז) [וילון שפורסין לפני החיבה פ״א

מטפחת שמכסיו בו ס"ת.

ערוך], ח) [פי׳ עושין סביב הספר מסגרת של עור

הספר מסגרת שנ עות לשמור הספר וענין מדור הוא כמו אבלני אישי. ערוך],

ט) [עי' בפ' מקץ מג פ"ל תרגום של ויבא החדרה ועאל

מרגום של ויבה החדרה ועחל לאדרון], י) [חגיגה כו:יומא כא: מנחות לו:], ל) [ל"ל אמר], () [ל"ל דרבא],

מ) [ל"ל כתכריכי יעב"ץ],

ברכות ו. ד״ה אלו י **ע**) [ל״ל הכא],

גליון הש"ם

גם' א"ל מהו למורעיה.

עי' לקמן דף כח ע"ב תד"ה בתי כנסיות וברי"ף

רכ אחא ורבינא. עיין צ"מ לף טז ע"א ועיין נכ"ע רפ"צ דמעשרות: שם לנטורי בעלמא עבידן. וכאדרונא דמיא

גירסת הר"ף: שם וחוצין בפני המומאה. עיין כ"ב דף כ ע"ל תד"ה היל גופה:

הגהות הב"ח

() [חגיגה כו:], **כ**) [וכ

ה א מיי פי״ל מהל׳ תפלה הל' יב טוש"ע א"ח סי קנב סעיף א: ב מיי שם טוש"ע שם

יהנ״ה: ב ד מיני את הלוה ר ג ד מיי שם הנה כ טוש"ע שם סי' קנג סעיף יא:

פ"י מהלכות יא ה מיי׳ ס"ת הלכה ד ופ"ג מהלי לילית הלי ט סמג עשין נה טור ש"ע א"ח סי

כא סעיף א: נו ספיף מ. וז ח מיי' פ"י מהלי ס"ת הל' ד טוש"ע יב וזח מיי ס"מ הכי ד טוש"ע א"ח סימן קנד סעיף ג וטור ש"ע י"ד סימן רפב :סעיף יב

ג ט י (מיי׳ שס) טוש״ע ל"ח שם סעיף ו וטוש"ע י"ד שם סעיף יג: דר כ מיי שם הלכה ד טוש"ע א"ח שם ס"ג וטוש"ע י"ד שם סעיף יב: שו ל מיי פ"ג מהלכות כלים הלכה א ופ"ו מהלי טומאת מת הלכה ב: שו מ מייי פי"ב מהלי טומאת מת הלכה ב

טומחת מת הככה ב ופי"ג הלכה ג: ג מיי' פ"י מהלכות ס"ת הלכה ג סמג עשין כה טוש"ע א"ח סי קנד סעיף ד טוש"ע י"ד קנד סעיף ד טוש"ע י"ד סי רפב סעיף יא: יח ס ע מיי שם סמג שם מוש"ע א"ח שם סעיף ה ומוש"ע י"ד שם סעיף

מפלה הל' יד טוש"ע א"ח סימן קנג סעיף א:

תורה אור השלם בֹה אָמֵר יְיָ צְבְאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לְקוֹחַ אֶת הַסְּפְרִים הָאֵלֶה אֵת סַפֶּר המקנה הזה ואת החתום וְאֵת סֵפֶּר הַגְּלוּי הַזֶּה וּנְתַתָּם בִּכְלִי חָרֶשׁ לְמַעַן יַעַמְדוּ יָמִים רַבִּים: י ב ב. ירמיהו לב יד

רבינו חננאל למישתא בה שיכרא, כלומר להוציא הדמים לחוליו. שפיר דמי. הרשות תילא דכנשתא משבעה טובי העיר במעמד אנשי למיסתר כנשתא עתיקתא ולאיתויי כשורי מינה רבא בי כנישתא חלופה וזבונה כדאמרן. [מתנה] כזביני דמי ושרי. אבל טעמא בקדושתא קיימא וקא משתמשי לבינים נמי בעתיקתא, שהרסו בית בכנסת והוציאו אותם מן הכתלים, אבל לבנים חדשים שעדיין לא בנאום בכנסת שרי. ואפילו למאן דאמר הזמנה מילתא היא, הני מילי כגון אורג בגד [כ]מפריש (כ)מטוה לארוג

בו דמי. דליכא מאז דאמר

תשמישי קדושה וכו' נרתק של תפילין ורצועותיהן. מכאן משמע שהדל"ת והיו"ד שבקשר הרצועה אינן אותיות גמורות ולא הוי הלכה למשה מסיני כי אם השי"ן שבבתים מדלא קרי הכא לרצועות אלא תשמישי קדושה והכי נמי משמע בהקומן רבה (מנחות דף לה: ושם) דלא קרי להו אלא תשמישי קדושה והכי נמי משמע בפרק שני דשבת (דף כח:) דפריך והאמר אביי שי"ן של תפילין הלכה למשה מסיני ולא פריך כך מן הדל"ת והיו"ד ולא קשה מההיא דמנחות (דף לה:) גבי וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך ואמרו אלו תפילין שבראש שיש לפרש הטעם לפי שהן לעולם בגובה של ראש ונראים לעולם שפיר אות אבל אותן של יד אינן נראין ואין בהן אות כדכתיב והיו לך לאות ודרשינן (מנחות דף לו:) ולא לאחרים לאות אבל למה שפרש"י התם דהטעם הוי משום שיש בהן השי"ן והדל"מ דהוי רוב אותיות של שדי לפירוש זה קשה (ו) כדמשמע בכל הני שהבאתי בהיו"ד והדל"ת לא חשיבי אותיות ים:

דיחיד משום זלזול:

תשמיש דתשמיש הוא. פי׳ ההונטרס יריעה שפורסין סביב הארון בתוכו והשה שהרי הארון עלמו הוי תשמיש קדושה (ז) ואמר עי (התם) שאסור לעשות ממנו כורסיא אלמא שהתיבה קדושה יותר מן הפורסין לכך נראה לי שפורסין אותה סביב

הארון מבחוץ: תשמיש דתשמיש הוא כיון דחזינא דעייפי ליה ומנחי סיפרא עלויה אמינא "תשמיש קדושה הוא ואסור ואמר רבא "האי תיכותא דאירפט מיעבדה תיבה זומרתי שרי כורסייא אסיר ואמר רבא האי יפריסא דבלה למיעבדיה פריםא לספרי שרי לחומשין אסיר ואמר רבא יהני יזבילי דחומשי וקממרי דספרי תשמיש קדושה נינהו ונגנזין פשימא מהו דתימא הני לאו לכבוד עבידן °לנמורי בעלמא עבידי קמ" דיהודאי רומאי דהוה פתיח לההוא יאידרונא דהוה מחית ביה מת והוו בעו כהגי למיעל לצלויי התם אתו אמרו ליה לרבא אמר להו דלו תיבותא אותבוה דהוה ליה כלי עץ העשוי לנחת יוכלי עץ העשוי לנחת אינו מקבל מומאה פיוחוצץ בפני המומאה אמרו ליה רבנן לרבא והא זמנין דמטלטלי ליה כי מנח ספר תורה עלויה והוה ליה מיטלטלא מלא וריקם אי הכי לא אפשר אמר מר זומרא ימטפחות ספרים שבלו עושין אותן תכריכין למת מצוה וזו היא גניזתן ואמר רבא יספר תורה שבלה גונזין אותו אצל תלמיד חכם ואפילו שונה הלכות אמר רב אחא בר יעקב "ובכלי חרם שנאמר יונתתם בכלי חרש למען יעמדו ימים רבים י(ואמר) רב פפי משמיה ידר׳ ימבי כנישתא לבי רבנן שרי מבי רבנן לבי כנישתא אסיר ורב פפא משמיה דרבא מתני איפכא אמר רב אחא

למישתא ביה שיכרא (6) שפיר דמי רבינא הוה ליה ההוא תילא (0 דבי כנישתא אתא לקמיה דרב אשי פאמר ליה מהו למיזרעה אמר ליה זיל זבניה משבעה מובי העיר במעמד אנשי העיר וזרעה רמי בר אבא הוה כא בני בי כנישתא הוה ההיא כנישתא עתיקא הוה בעי למיסתריה ולאתויי ליבני וכשורי מינה ועיולי להתם יתיב וקא מיבעיא ליה הא דרב חסדא דאמר רב חסדא מאלא ליםתור בי כנישתא עד דבני בי כנישתא אחריתי התם משום פשיעותא כי האי גוונא מאי אתא לקמיה דרב פפא יואסר ליה לקמיה דרב הונאס ואסר ליה אמר רבא יהאי בי כנישתא חלופה וזבונה שרי אוגורה ומשכונה אסור מאי מעמא בקדושתה קאי ליבני נמי חלופינהו וזבונינהו שרי אוזופינהו אסור הני מילי בעתיקתא אבל בחדתא לית לן בה ואפילו למאן דאמר יהזמנה מילתא היא ה"מ כגון האורג בגד למת אבל הכא סכמווי לאריג דמי וליכא למאן רבינא ∘מתנה ∘פליגי בה רב אחא ורבינא חד אםר וחד ישרי מאן דאםר ∘בהאי תפקע קדושתה ומאן דשרי אי לאו דהוה ליה מריש הוה אמינא האי פריםא הנאה מיניה לא הוה יהיב ליה הדר הוה ליה מתנה כזביני ת"ר התשמישי מצוה נזרקין יתשמישי קדושה נגנזין ואלו הן תשמישי מצוה סוכה לולב שופר ציצית ואלו הן תשמישי קדושה דלוסקמי ספרים תפילין ומווזות ותיק של ם"ת ונרתיק של תפילי ורצועותיהז אמר רבא מריש הוה אמינא האי כורסיא תשמיש דתשמיש הוא ושרי כיון דחזינא דמותבי עלויה ס"ת אמינא יתשמיש קדושה הוא ואסור ואמר רבא מריש הוה אמינא האי פריסא

ל ההוא בי כנישתא

אוגורה ומשכונה אסור. קשה דהה רבי מאיר לה אסר (מישחה ביה שיכרה. לקנות בדמים ולעשות שכר לשתות: סילה. במתניתין אלא ממכר עולם אבל על תנאי שרי ומאי כל בית הרום קרוי חל כמו והיתה חל עולם (דברים יג): כשורי. שנא ונראה לי דהאי דר"מ שרי למכור על תנאי היינו של רבים לרבים קורות של בית הכנסת ישן היו לריכין לתתן בחדש: הא דאמר רב להתפלל שם דאין במכר זה זלוול והא דאסרי׳ הכא משכנתא הוי מסדא. בבבא במרא בהשותפין: משום פשיעותא. שמא יפשע (אלא) ויתייאש ולא יבנה אחר: כי החי גוונה מחי. שחין סתירתו אלא לבנינו של זה: **חלופי וזבוני**.

חלה קדושתו על החילוף או על

הדמים והוא ילא מן הקדושה

להשתמש בו: ליבני. לבינים של בית

בכותל בית הכנסת (ג) שנפל: אבל

הכנסת: **בעתיקי.** שנבנו

בחדתה. שנעשה לשם בית הכנסת לית לן בה: וחפי למ"ד. במסכת סנהדרין בפרק נגמר הדין (דף מז:) גבי אורג בגד למת דאסור בהזמנה מ) בתכריכי המת דאסירי בהנאה דגמרינן שם שם מעגלה ערופה כדמפרש התם: הני מילי באורג בגד למת. שאינו חסר אלא אריגה וכיון שנארג מיד הוא ראוי לפורשו על המת (ד) אבל לבינים מחוסרים עשייה לבנותן בכותל והלכך בשל לבינים דבית הכנסת הוה ליה כטווי לאריג וליכא למ״ד בכי האי גוונא דהומנה מילתא היא: מסנה. נתנו בני העיר בית הכנסת לתשמישי חול: ותשמישי מלוה. דברים ששימשו בהן מלוה: דלוסקמי. כמו אמתחת ושק לשום בו [ספר]: תיק ונרתיק חדא היא אלא שלשון חיק נופל על דבר ארוך ולשון נרתיק נופל על דבר קלר: לורסית. בימה של עץ: תשמיש דתשמיש. שפורס מפה עליו

ואחר כך נותן ספר תורה עליו:

מפה: פריסת. יריעה שפורסין

סביבות הארון מבפנים: **תשמיש**

דתשמים הות. תשמים של חרון:

דעייפי ליה. פעמים שכופליו אותו

תחת ס"ת: דחירפט. ארון שנתקלקל

ונפרד מחבורו. וים דוגמתו בברייתה

ביבמות (דף קב.) מנעל המרופט:

מיבותה זוטרתי. לעשות תיבה

מיעבדה לורסיה. בימה: הסור.

שירדה מקדושתה: פריסא דבלה.

יריעות הארון שבלו: לחומשין. יש

ספרים שהן עשויין כל חומש לבדו

וכולן בגליון: זכילי. כמין דלוסקמי:

קמטרת. ארגו שקורין אשקריניי"ו.

והרבה יש בתרגום של יהונתן בן

עוזיאל (ס) חבלים חבושים (יחוקאל כו)

ארגזים אמלין דוהוריתא בקמטרין

וכן לחשר על המלחחה לדעל קמטריא

(מלכים ב י): בי כנישתה דרומהי. אנשי ישראל באו מרומי למחווא

ונתיישבו שם ועשו להם בית הכנסת:

אידרונא. חדר שמשימין בו מת והיה

מונח בו מת עד שלא נקבר: מחית.

כמו מונח כדמתרגמינן ותנח בגדו

אללה ואחיתתיה (בראשית לט): בעו

מן הגדולה הראשונה:

. ספר

דמומבי

מורה עליה. בלח

(א) גם' למישתא ביה שיככת ולמשטח ביה פרי שפיר דמי. נ"ב ס"ח ועיין בר"ן: (ב) שם ההוא מילא. נ"ב ע"ל בתום' דף כח ע"ב בד"ה בתי: (ג) רש"י ד"ה בעתיקי וכו' ונפל: (ד) ד"ה הני וכוי ונפל: (ד) ה"ה הני מילי וכו' על המת הק"ד מל וכו על המת הק"ד אל וכוי על המת הק"ד אל וכיך בשלבנו לבית הכנסת כל"ל וחיבת לבינים מחק: (מ) ה"ח קמעול הבלים וכו בן עותאל בהבלים תנוצות נערנונה בעמלים חנושים וארוזים באמלין דוהוריתא בקמטרין: (ו) תום' תשמישי וכו' תשמישי וכו' קשה מדמשמע ככל הני: (ז) ד"ה מרים וכו' תשמים קדושה מדאמר תיבותא שאסור [ל]עשות וכו' יותר מן הפריסא לכך :כלה

לעזי רש"י אשקריניי"ו [אישקרי"ן]. , קופסה (בעיקר לתכשיטים).

מוסף רש"י

משום פשיעותא. דילמה מתרמי אונס ופשעי ולא מתרמי חונס ופסעי ונח ננו אחריתי (ב"ב ג:). כלי עץ העשוי לנחת. שאינו מעל על וכלי ען לענין מטלטל וכלי ען לענין טומאה הוקש לשק שנאת מכל כלי ען או בגד או עור או שק וגו', מה שק מיטלטל מלא וריקן אף כלי ען מיטלטל מלא וריקן ען מיטלטל מלא וריקן

כוותיה כהני למיעל ולללויי. בההוא כנישתא אין יכולין ליכנס מפני הטומאה הנכנסת בבית הכנסת דרך הפתח מבית לבית דהכי תנן במסכת אהלות (פ"ג משה ז): דלו **מיבוסא**. הגביהו הארון ממקומו: כלי עץ העשוי לנחם. במקום אחד אינו מקבל טומאה דאימקש כלי עץ לשק לענין טומאה דכתיב וכל כלי עץ או בגד או עור או שק (ויקרא יא) מה שק המיטלטל אף כלי עץ המיטלטל⁰. כל דבר המקבל טומאה אינו חוצץ בפני הטומאה: **מעפחות ספרים.** אף של ס"ת: **ואפינו שונה הלכוח.** כלומר אפילו לא שימש חלמידי חכמים בהש"ס ובגמרא אלא במשניות ובברייחות: **מבי כנישסא לבי רבנן.**

בין היק, אינה מאן אמו (דילמי) [דליבעי] אתנו עלייהו מעיקרא. תנו רבנן תשמישי מצוה נורקין, פי׳ כיון שנתקיימה המצוה ושלמה, נזרקים. כגון עצי סוכה וארבעת מינים שבלולב ושופר וציצית, אלו וכיוצא בהן אין בהו קדושה. אבל כגון דלוסקומי ספרים, תפולין ורצועותיהן ונדתוקן, ומזוחת, ותיק של ספר וכיוצא בהן תשמישי קדושה, נגנזין. וכן כסא אעיפ שמנוחין בו ספר תורה לפרקים, וכן פריסא שכופלין אותה ופורסין עליה ספר תורה או פורסין אותה על ספר תורה, וובילי דחומשי, וקמטרי דסיפרי, כל אילו תשמישי קדושה הן ונגנזין. תיבה דאירפט, פי׳ [תיבה] שנתחלחלה, כדגרסינן מגעל מרופט, וזקנים מרפטי שפתייהו. מותר לעשות ממנה תיבה קטנה. אבל כסא אסיר דלא מיחדא תשמישיה לספר תורה. ⁵ו כורסיא נמי שנשברה מותר לעשות (ממנה כורסיא זוטא, אבל דרגא לכורסיא אסיר. פירסא שבלה) מותר לחתוך הבלוי ולעשותו קטן, אבל פריסא לחומשין לא. אמר רבא ספר תורה שבלה גונזין אותו בכלי חרש אצל תלמיד חכמים ואפילו שונה הלכות. מטפחות ספרים שבלו עושין אותן תכריכין למת מצוה, וזו היא גניזתו. ההיא כנישתא דהוה פתוחא לאידרונא דהוה מחית בה מח, בעו כהנים